UUTISET

Maidontuottaja vaihtoi Arlaan vain tärkeiden senttien tähden

Valio menettää maitolitroja ja Arla hamuaa lisää tuottajia. ”Jokainen sentti on tuottajalle elintärkeä”, sanoo leiriä vaihtanut Eero Ylimartimo.

Valion tonkkiin valuu nyt viikossa jopa miljoona litraa vähemmän maitoa kuin viime vuonna. Tuotanto ei ole suinkaan laskenut, vaan kysymys on siitä, että tuottajia on siirtynyt kilpaileville maidonostajille.

Suurimman kisaajan Arlan kelkkaan on parina vuotena lähtenyt liki sata maidontuottajaa. Yksi heistä on 200 lehmän navettaa Tervolassa pitävä **Eero Ylimartimo**. Hän teki siirtonsa vajaa vuosi sitten.

Ylimartimon mielestä meijerin vaihtoon liittyy usein turhia ennakkoluuloja, jopa harhakäsityksiä, mutta hänelle itselleen pääperuste on selvä kuin pläkki. Idea vaihdosta syntyi, kun valiolainen puoli pudotti tuottajahintoja.

”Paras konsultti on laskukone eli raha. Joka sentti on tuottajalle elintärkeä.”

”Meijerin vaihto on maidontuottajalle yksi vaikeimpia asioita, mutta niin ei saisi olla. Joka tuutista meitä viljelijöitä neuvotaan kilpailuttamaan joka asiaa, joten miksi maidontuottaja ei saisi tehdä sitä tärkeimmästä tuotteestaan ja pyytää siitä parasta hintaa”, Ylimartimo kyselee.

Meijeri on tunneasia

Välillä eri leirien maidontuottajat eivät ole kohdatessaan mahtuneet samoihin pöytiin istumaan, mutta Ylimartimo ei ole liiemmälti törmännyt tuottajakollegoiden paheksuntaan. Tosin etenkin moni vaihtaja on varpaillaan ja varovainen puhumaan asiasta, sillä meijeri on myös tunneasia.

”Valiolla on ollut niin vahva asema Suomessa, ja monella sen tuottajalla on taustalla vahva osuuskunta-aate”, Ylimartimo arvioi.

Hänen mukaansa valiolaisilta kuulee usein muihin meijereihin kohdistuvia syytöksiä.

”Erityisesti Arlaa syytetään hintojen polkemisesta, mutta jos joku tällä hetkellä polkee hintoja, se on itse Valio. Toki syynä ovat muun muassa Venäjä-pakotteet, mutta entisenä Valion tuottajana ihmetyttää, miten niin iso yritys on pannut niin mahdottoman paljon resursseja yhden vientimaan varaan.”

Ylimartimo miettii, onko Valion liiketaloussuunnitelmissa mennyt jokin pieleen, kun ne on tehty liikaa vanhojen perujen mukaan osuuskuntapohjaisesti.

”Jos munat ovat kovin yhdessä korissa, ei ole alkutuottajan vika, jos tavara ei liiku eteenpäin. Alkutuottaja satsaa maidontuottamiseen ja toivottavasti saa siitä parhaan hinnan.”

Palaajille punaista

Ylimartimo sanoo, että mitä isommaksi tilakoot kasvavat, sitä enemmän merkitsee yksikin sentti hinnassa. Hän itse tuottaa puolitoista miljoonaa litraa vuodessa. Maidot taivaltavat yli 700 kilometrin matkan Arlalle Sipooseen.

”Yhteistyö on sujunut täysin kitkatta. Tosin ei Valionkaan kanssa ollut mitään ongelmia.”

Monelle vaihtajalle on valiolaisilta tahoilta annettu ymmärtää, että takaisin ei ole tulemista.

”Minullekin tuli sellaisia terveisiä, että olenko miettinyt, ettei takaisin välttämättä pääsekään. Enpä ole miettinyt. Jos oltaisiin diktatuurissa, silloin voisin miettiäkin, mutta elämme demokraattisessa valtiossa ja kilpailu on vapaata”, Ylimartimo sanoo.

> Meijerin vaihto on maidontuottajalle yksi vaikeimpia asioita, mutta niin ei saisi olla.
> **EERO YLIMARTIMO**

Itä-Maidon toimitusjohtajan **Ilpo Lukkarisen** mukaan maitotaloudessa ei voi elää kvartaalitaloudessa, joten meijeriä muuttavan on tosiaan elettävä ratkaisunsa kanssa tulevaisuudessakin.

”Valioryhmää on tarkoitus kehittää pitkällä tähtäimellä niin, että se on myös jatkossa tärkeä toimija ja suomalaisen maidontuottajan paras kumppani”, Lukkarinen sanoo.

”Olisiko oikein, että osa tuottajista seuraa joka käänteessä parasta hintaa ja muut jäävät pitämään yritystä yllä ja kehittämään sitä? Eli kannattaako edes miettiä takaisin tulemista jos kokee, että onni on jossain muualla.”

Siis mahdolliselle palaajahalukkaalle on punaista valoa luvassa?

”Kyllä se näin on. Kuka noita juttuja miettiikin, se on turvallisin tapa ajatella asioita noin”, Lukkarinen vastaa.

Sopeutuvan toiveikas

Tervolassa asuvalle Ylimartimolle valmistui vuonna 2013 uusi navetta, ja vaikka tuottajanäkymät eivät ole tällä hetkellä mitenkään valoisat, hän on toiveikas.

”En synkistele. Viljelijä on sopeutuva ihminen. Kun on tiukkoja aikoja, nyörit kiristetään ja menoja pienennetään.”

”Näissä hommissa on väliin ylämäkiä, väliin alamäkiä, mutta niin kauan kuin täällä maapallolla tallustellaan, ruokaa tarvitaan.”

RIITTA RYYNÄNEN

JYRKI NIKKILÄ

Eero Ylimartimo teki tilalla sukupolvenvaihdoksen 2006. Arlalle hän on toimittanut maidot lähes vuoden ajan. "Tosiasioitten tunnustaminen on viisauden alku, sanoi Paasikivikin aikoinaan."

”Jokaisesta lähtijästä ollaan vereslihalla”

Meijerivaihdot kuumentavat välillä tuottajien tunteita kentällä, mutta niin Valion kuin Arlankin johtajat vakuuttavat rauhallisuuttaan.

Valion alkutuotanto- ja maidonhankintajohtaja **Juha Nousiainen** sanoo, että myös valtaosa tuottajaportaasta on pysynyt tyynenä hankalasta tilanteesta huolimatta.

”Tilanne on vaikea niin maailmanmarkkinoilla kuin EU:ssakin. Kiintiöiden loppumisen jälkeen maidon tuotantomäärä lähtivät koko EU:ssa nousuun ja tarjontaa on nyt enemmän kuin kysyntää. Tuotteiden hinnat ovat varsin matalalla. Siitä kärsivät kaikki suomalaiset toimijat ja Valioryhmä kaikkein eniten.”

Nousiaisen mukaan toisille maito-ostajille siirtyjiä on ollut useita joka kuukausi. Suunta on ollut muuallekin kuin Arlaan. Esimerkiksi Suomen suurin maidontuottaja Iskola Oy siirtyi alkuvuodesta suonenjokelaiselle Maitomaalle.

Valiolaisen Itä-Maidon toimitusjohtaja **Ilpo Lukkarinen** sanoo, että kyse on silti yksittäisistä tiloista.

”Asiasta keskustellaan paljon ja hyvä kun puhutaan, mutta puhetta on enemmän verrattuna siihen, mitä loppujen lopuksi tapahtuu. Toki jokaisesta lähtijästä ollaan sydän vereslihalla”, Lukkarinen kertoo.

Hanakka vai ei?

Kentältä kuuluu, että Arla on ollut hyvinkin hanakasti yhteydessä tuottajiin. Arlan hankintajohtaja **Sami Kilpeläinen** sanoo, ettei yhtiö ole aggressiivisesti värvännyt tiloja.

Kilpeläisen mukaan Arlalle siirtyneistä tuottajista puolet on muualta kuin Valioryhmästä. Valttina on ollut tarjota hyvä hinta sekä oheispalveluna esimerkiksi konsulttiapua investointeihin.

Kilpeläinen kertoo, että Arlan hinta on ollut 2,5 senttiä yli valtakunnan keskiarvon eli kaikkine lisineen 38–40 senttiä.

”Tuottajat ovat ottaneet meihin yhteyttä. Muutamia on tullut niin, että meillä jo oleva tuottaja on kertonut jonkun toisenkin olevan kiinnostunut.”

Nyt Arlan ja yhteistyömeijereiden piiriin kuuluu noin 640 tilaa. Määrää on tarkoitus lisätä joka puolelta Suomea.

> Jo vuosia on selvästi nähty, että suomalainen kuluttaja haluaa suomalaista maitoa.
> **SAMI KILPELÄINEN**

”Hankimme itse tuottajilta 200 miljoonaa litraa maitoa ja jalostamme vielä lisää 50–70 miljoonaa litraa vuodessa. Meidän on välttämätöntä saada lisää suomalaista maitoa. Jo vuosia on selvästi nähty, että suomalainen kuluttaja haluaa suomalaista maitoa.”

Arlan Ruotsista tuoman täydennysmaidon osuus on Kilpeläisen mukaan nyt muutamia prosentteja kokonaismäärästä.

Kenellä valta?

Valion omistajaosuuskuntiin kuuluu vajaat 6 800 tuottajaa, ja vuosittainen maitomäärä on noin 1,9 miljardia litraa.

Nousiaisen mukaan tuottajasiirtymät toisille ostajille ovat saaneet aikaan sen, että Valion viikoittainen maitomäärä on pudonnut 0,5–1 miljoonan litran verran.

Nousiainen ja Lukkarinen ymmärtävät hyvin, että isojakin investointeja tehneet tuottajat havittelevat korkeampaa hintaa maidostaan.

Lukkarisen mukaan Itä-Maidon maksama hinta on noin 35 sentissä.

Lukkarinen kuitenkin tähdentää, että tuottajien luottamus Valioon on valtaosaltaan hyvä.

”Ruotsissa Arlan omistajat saavat nyt vähän yli 27 senttiä litralta. Suomen tuottajat näkevät, että heidän itsensä omistama Valioryhmä takaa pidemmän päälle parhaan tulevaisuuden.”

Valion osuus maitotuotteiden viennistä on Lukkarisen mukaan yli 95 prosenttia, eli vastuu viennistä on vaikeassakin markkinatilanteessa Valiolla.

”Siitä valiolaiset nyt maksavat kovaa hintaa. Entäpä jos Valio ei olisi vientiä hoitamassa, mitä suomalaiselle maidontuotantomäärälle sitten tapahtuisi?”

RIITTA RYYNÄNEN

Maidontuottajat
Yhteensä yli 8 000

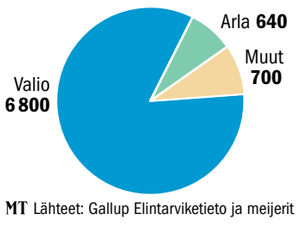

Maitomäärä vuodessa
Yhteensä 2 300 milj. litraa

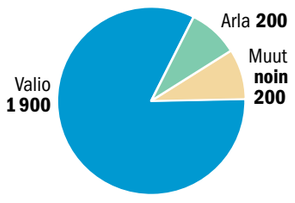

MT Lähteet: Gallup Elintarviketieto ja meijerit

Tuottajat liikehtivät, mutta Valio on yhä ylivoimainen sekä maitotilojen määrässä että maitomäärissä. Valioryhmän sekä Arlan ja sen yhteistyömeijereiden lisäksi Suomessa on muita pienempiä yrityksiä, muun muassa Satamaito, Maitomaa, Maitokolmio, Kuusamo sekä Juustoportti.

”Yksinkertaisesti rahat ovat loppu"

MTK:n maitoasiamies **Ilkka Pohjamo** sanoo, että maidontuottajien tilanne näyttää tällä hetkellä erittäin synkältä.

”Viestiä tulee, että rahat ovat yksinkertaisesti loppu. Kriisi on todellinen”, Pohjamo toteaa.

”Osalla on tilanne niin tiukka, että muutamakin sentti tuottajahinnoissa pakottaa joko omasta puolesta tai pankin takia tekemään siirtoja.”

Pohjamo ei usko, että tilanne hetkessä paranee, mutta silti hän sitä toivoo.

”Toivon markkinatilanteen nopeaa helpottumista, jolloin tilojen maksuvalmius parantuisi ja samalla vähenisi paine, joka voi johtaa hätiköityihin päätöksiin.”

RIITTA RYYNÄNEN

Bruttokansantuote 2005–2015
Indeksi, vuosi 2005 = 100 kausitasoitettu

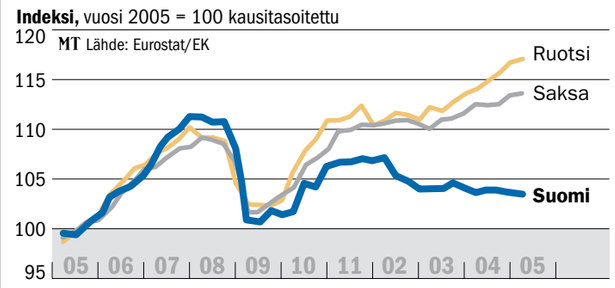

Suomen talous ei pääse mukaan Euroopan kasvuun

Elinkeinoelämän keskusliiton keskiviikkona julkistaman suhdannebarometrin mukaan Suomi ei pääse mukaan muun Euroopan kasvuun tämän vuoden aikana.

”EU-maissa elpyminen näyttää jatkuvan, mutta Suomessa suhdannetilanne pysyy vaisuna loppuvuoden ajan”, EK:n johtava ekonomisti **Penna Urrila** sanoo.

Teollisuuden tilauskanta on pysynyt pakkasella vuodesta 2008 lähtien, ja kysynnän puute pitää kapasiteettia vajaakäytöllä. Pitkään taloutta kannatellut kotimainen kysyntäkin on hiipunut.

Euron kurssin aleneminen suhteessa dollariin piristää Suomen taloutta, mutta myönteisiä vaikutuksia heikentää esimerkiksi Venäjän ruplan voimakas heikentyminen.

Työvoiman määrä vähenee

Työvoiman määrä on laskenut kaikilla kolmella päätoimialalla huhti–kesäkuussa. Voimakkainta lasku oli teollisuudessa.

Lähikuukausina työvoiman arvioidaan vähenevän edelleen. Rakennusyrityksissä henkilöstön määrän arvioidaan pysyvän ennallaan. Rakennusalan yrityksistä lähes kolmannes sanoi rekrytointivaikeuksien lisääntyneen.

Yritysten lähiaikojen odotukset ovat yhä apeat. Suhdannetilannetta kuvataan kaikilla päätoimialoilla tavanomaista heikommaksi. Ainoastaan rakentamisessa odotetaan pientä parannusta.

Kahdeksan prosenttia teollisuusyrityksistä ennusti suhdanteiden vahvistuvan vuoden jälkipuoliskolla, ja 11 prosenttia arvioi tilanteen heikkenevän. Rakennusalalla suhdanteiden paranemista odotti 20 prosenttia ja heikkenemistä 10 prosenttia.

> Kauppa elää ostovoimasta. Jos yhteiskuntasopimusta ei tule, vaikutukset ovat erittäin pahoja.
> **JYRI HÄKÄMIES**

Palvelualoilla 12 prosenttia enteili tilanteen paranevan ja 17 prosenttia heikkenevän seuraavan puolen vuoden aikana.

Yhteiskuntasopimus piristäisi kysyntää

Kaupan alalla odotukset ovat erityisen heikot.

”Kauppa elää ostovoimasta. Jos yhteiskuntasopimusta ei tule, vaikutukset ovat erittäin pahoja”, EK:n toimitusjohtaja **Jyri Häkämies** varoittaa.

Hänen mukaansa hallituksen ehdolliset 1,5 miljardin euron leikkaukset ja veronkiristykset pahentaisivat ennestään heikkoa tilannetta.

Ne toteutuvat, jos työmarkkinajärjestöt eivät pääse niin sanottuun yhteiskuntasopimukseen. Sopimuksen kylkiäisenä luvattu veronkevennys sen sijaan kohentaisi kotimaista ostovoimaa.

Viiden prosentin työvoimakustannusten leikkauksen lisäksi tarvitaan EK:n mukaan matalat liittokohtaiset palkkaratkaisut sekä viiden prosentin tuottavuuden parannus yritysten toiminnassa.

Yhdessä nämä parantaisivat Suomen kilpailukykyä 15 prosenttia, mikä riittäisi kuromaan umpeen Ruotsin ja Saksan etumatkan.

NIKLAS HOLMBERG

S-ryhmä lisää hinnanalennuksia syksyllä

S-ryhmä aikoo jatkaa halpuuttamista. Syksyllä ja ensi vuonna listalle otetaan uusia tuotteita. Ryhmä lupaa hintoihin pysyviä alennuksia.

Pääjohtaja **Taavi Heikkilä** sanoo S-ryhmän tuloksen mahdollistavan uusia hinnanalennuksia. Strategia on lisännyt kotimaisten ruuan menekkiä.

”Kyse on usean vuoden ratkaisusta, ei kampanjasta”, Heikkilä tähdentää.

S-ryhmä paransi alkuvuonna operatiivista tulosta 73 miljoonaan euroon. Vuosi sitten tulos oli 62 miljoonaa. Myynnin arvo laski neljä prosenttia, 5,2 miljardiin.

Pääjohtaja sanoo halpuuttamisen lisänneen asiakasmäärää S-ryhmän päivittäistavaran kaupoissa.

Keskimäärin ala taantui Suomessa alkuvuonna.

”Olemme erittäin tyytyväisiä strategian ensimmäisiin vaiheisiin”, Heikkilä toteaa.

Prismoissa laskettiin tammikuussa 400 tuotteen hintoja. Toukokuussa temppu tehtiin markettien tuhanteen tuotteeseen. Syksyn ja ensi vuoden suunnitelmia ei paljasteta.

”Tehostamme omaa toimintaamme 60 miljoonalla eurolla vuosittain”, pääjohtaja sanoo.

Kenttäjohtaja **Arttu Laine** sanoo uuden markkinastrategian lisänneen varsinkin kotimaisten juustojen myyntiä. Oltermanni-menestyksen hän mainitsee erikseen.

”Halpuutus käänsi viime kuukausina ruuan myynnin selvään nousuun”, Laine sanoo.

Vähäinen inflaatio tukee hiukan kuluttajien ostovoimaa, mutta nyt tarvitaan ryhmän uuden strategian mukaisia tempauksia.

> Kyse on usean vuoden ratkaisusta, ei kampanjasta.
> **TAAVI HEIKKILÄ**

Jatko ei ehkä ole yhtä näyttävää kuin alku.

”Teemme yhteistyötä koko ruokaketjun kanssa”, pääjohtaja lupaa.

Uudet kotimaisuus-tuotteet nousivat vuodessa bränditutkimuksen kärkeen. Ryhmä myy sarjassa 250 tuotetta. Kotimaisten kriteerien valikoima kasvatetaan 400 tuotteeseen.

Ryhmän omista merkeistä 67 prosenttia valmistetaan Suomessa. Prismat lisäsivät kotimaista myyntiä seitsemän prosenttia. Ruokamyynti ylitti miljardi euroa yhteensä.

S-ryhmässä odotetaan viime vuoden tasoista tai hieman parempaa kokonaistulosta. Kuluttajien luottamus talouteen jatkuu heikkona ja kaupan vielä heikompana.

Uuden hallituksen toimet eivät vielä vahvista kuluttajien ostovoimaa. Heikkilä kaipaa yhteiskuntasopimusta, sillä vaihtoehtoiset veronkorotukset haperruttaisivat ostovoimaa entisestään.

Viron Prismoissa kauppa käy hyvin. Venäjällä on ongelmallista, mutta S-ryhmä ei aio sieltä vetäytyä aivan heti.

JUHANI VIITALA